

פרשת תולדות

נקמה

בפרשתנו מופיע סיפור גניבת הבכורה מעשיו הבכור על ידי יעקב אחיו. עשיו כועס מאוד ומתכנן לפגוע באחיו, זוהי למעשה הנקמה הקלאסית.

אין כמעט אדם שלא נפגש בחייו ברגש הנקמה, אחדים מאיתנו שאינם ממהרים לסלוח שומרים את הכעס והרצון לנקמה זמן רב, אחרים – סלחנים יותר, בוחרים לוותר והרצון לנקמה בדרך כלל שוכח אט-אט בליבם.

לעתים אצל ילדים – השולטים פחות ברגשותיהם, תחושות הנקמה חזקות יותר, אף שלעתים קרובות הן נשכחות מהר כפי שהתלקחו.

המסר העיקרי שניתן להעביר מתוך העיסוק בתחושות הקנאה והנקמה, הוא שהתעוררותן של תחושות אלה היא טבעית בהחלט, אולם יש לשאוף ולהצליח לשלוט בתחושות אלו ולצמצמן ככל האפשר.

במדור רואים עולם

הפעם מתואר במדור **פורום משפחות שכולות** המעודד להידברות במקום להנציח את הסכסוך והנקמה. אפשר לדון סביב תפישה זו, ואף להרחיב את הדיון לגבי כל סכסוך בין קבוצות ואנשי בודדים; האם יש פעמים שבהם ראוי לנקום? האם הנקמה מביאה "כבוד" או הישג אחר? אילו חסרונות יש בנקמה? ולבסוף ניתן לשאול, האם אתם נוהגים לנקום? מדוע?

על המדרש

המדרש מתייחס להבדל בין שני אופני תגובה דומים: **נקימה ונטירה**. המשותף להם הוא תגובה והתייחסות לפעולה שנעשתה כנגד האדם. עם זאת יש הבדל ביניהם: **בנקימה** – האדם פועל כלפי המרע לו באותו אופן ("לא השאלת לי – לא אשאל לך") **בנטירה** – האדם שומר ("נוטר") את המעשה הרע בלבו. הוא אינו גומל רע בפועל אלא בזכירת הדברים. המדרש אינו מחווה במפורש את דעתו לגבי המוסריות של פעולות אלה, אך הן מופיעות בהקשר של הפסוק "לא תקם ולא תטר" (ויקרא יט, יח) ולכן ברור ששתיהן שליליות.

ניתן לשאול את התלמידים:

- על פי הפסוק מויקרא: "לא תקם ולא תטר" הן הנקמה והן הנטירה הן שליליות. מדוע, לדעתכם גם הנטירה שלילית, והרי האדם נותן לאחר את מה שביקש!

הצעה לפעילות: תארו סיטואציה מרגיזה דמיונית שכביכול קרתה, ופרטו שלושה אופני תגובה שלכם: נקימה, נטירה ותגובה חיובית הכובשת את תחושת הכעס.

מה בפרשה

- 🌀 **לידת הבנים** - לאחר תקופת עקרות, ובזכות תפילת יצחק, ילדה רבקה תאומים, עשיו ויעקב.
- 🌀 **מכירת הבכורה** - בעת חולשה, בבואו מן השדה רעב ועייף, מכר עשיו את הבכורה ליעקב תמורת נזיד עדשים.
- 🌀 **יצחק יורד לגרר** - רעב בארץ. יצחק ירד עם משפחתו לגרר ואף הוא כאביו אמר על אשתו כי אחותו היא וארע לו בדומה למה שארע לאביו במצרים ובארץ פלשתים.
- 🌀 **גניבת הברכה** - יעקב הצליח בעצת אמו, לקבל מיצחק אביו בדרך של ערמה, את הברכה שהייתה מיועדת לעשו. בעקבות האירוע החליט עשיו להרוג את יעקב וזה ברח מביתו.